

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1932 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statsbidrag åt mejeriförbund och liknande sammanslutningar.

(2:a avd.)

Uti en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 298 av herr *Sandberg* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt jordbruksutredningen att utreda och framlägga förslag på vad sätt och i vilken omfattning statsbidrag bör lämnas åt mejeriförbund eller liknande sammanslutning för bedrivande av propaganda för mejeriprodukter.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

I ett den 3 november 1930 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande angående propagandaverksamhet för ökad konsumtion av svenska livsmedelsprodukter har jordbruksutredningen anført, att jordbruksutredningen i samband med sina övriga utredningsarbeten redan haft anledning överväga vissa spörsmål, sammanhörande med frågorna om propagandaverksamhet för livsmedelsprodukter, dess främjande genom bidrag av allmänna medel m. m., och att det vore jordbruksutredningens avsikt att, i den mån klarare översikt över organisationsarbetets utveckling inom jordbrukets andelsrörelse vunnes, upptaga även berörda frågor till närmare behandling.

Utskottet har jämväl tagit del av ett av jordbruksutredningen den 9 februari 1932 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande angående ifrågasatt införande av s. k. omsättningsskatt å kraftfoder, vari jordbruksutredningen — efter att hava erinrat, att 1930 och 1931 års riksdagar anvisat tillhoppa 350,000 kronor såsom bidrag för vidtagande av åtgärder ägnade att verksamt förbättra mejerihanteringen i organisatoriskt och merkantilt hänseende, särskilt med hänsyn till ordnandet av exporthandeln med smör — anført följande.

»Det ekonomiska stöd, som statsmakterna sålunda givit jordbrukskooperationen, har, enligt vad som uttalats i samband med ifrågavarande medels beviljande, i huvudsak varit avsett att utgöra en hjälp vid organisationernas förberedande tillblivelser, medan i fortsättningen, sedan desamma trätt i funktion och vunnit stadga, för organisations- och andra

arbeten erforderliga medel tänkts skola tillskjutas av organisationernas egna medlemmar. Jordbruksutredningen, som för sin del vid skilda tillfällen tillkännagivit sin anslutning till anförda princip, är alltså av den uppfattningen, att för en andelsrörelses fortbestånd och sunda utveckling är det av grundläggande betydelse, att rörelsen kan lita till egna tillgångar för verksamhetens bedrivande. Att så blir förhållandet, synes utgöra en huvudförutsättning för att rörelsen skall bli i fullt mått besjälad av den handlingskraft, ansvarskänsla och omsikt i ekonomiska ting, som erfordras för att densamma skall kunna effektivt fylla sitt ändamål.

Med ovanstående vill jordbruksutredningen emellertid icke hava sagt, att icke förhållanden kunna tänkas, vilka nödvändiggöra ett provisoriskt avsteg från nyss anförda princip. Beträffande jordbrukets andelsrörelse, varom ju här är fråga, torde i själva verket ställningen för närvarande vara sådan, att ett dylikt tvångsläge kan förutses, så snart de av staten hittills anvisade organisationsbidragen förbrukats. Ifrågavarande rörelse, och härvid syftas främst på mejeriorganisationen, har visserligen under de senaste åren vunnit sådan omfattning, att densamma ur denna synpunkt torde kunna anses vuxen att bära de kostnader, som betingas av ett planmässigt bedrivande av dess fortsatta arbeten. Därest jordbrukets konjunkturläge icke präglats av en alltför svår depression, skulle det troligen ej heller mött större svårighet för andelsrörelsen att uppbringa behövliga medel. Så som jordbrukskrisen på sistone utvecklats, har ställningen emellertid tydligen avsevärt förändrats. På grund av det allmänna starka prisfallet å jordbrukets produkter hava jordbrukarna i vida kretsar kommit i penningssvårigheter och sett sig nödsakade att inskränka sina utgifter till det absolut ofrånkomliga. Härtill kommer, att de befintliga organisationerna i stor omfattning tillkommit först under de två senaste åren och därför ännu icke torde vunnit tillräcklig stadga och styrka för att kunna fylla sin uppgift i närvarande extraordinärt prövande tid.

Därest det alltså, såsom jordbruksutredningen för sin del anser otvetydigt, förhåller sig på så sätt, att jordbrukets andelsrörelse åtminstone på vissa områden för närvarande saknar möjlighet att själv i erforderlig omfattning anskaffa medel för organisationsarbetets planmässiga fortsättning, uppstår den frågan, huruvida rörelsen i brist på tillräckliga egna medel skall tvingas att inskränka sin verksamhet eller om någon framkomlig väg står öppen att anskaffa de behövliga medlen. Enligt jordbruksutredningens uppfattning skulle det förstnämnda alternativet, d. v. s. en avveckling till viss grad av organisationsarbetet, innebära en svårbotlig skada för landets jordbruk. Under de senaste åren på ifrågavarande arbete nedlagda stora ansträngningar och kostnader skulle i dylikt fall till stor del givas till spillo och förhoppningarna om en bättre organisation för jordbrukets avsättning få ställas på en oviss framtid. En sådan möjlighet mitt under en tid, då jordbruket mera än någonsin är i

behov av stödjande åtgärder, synes icke kunna sättas ifråga, utan jordbruksutredningen anser, att nödvändiga medel för organisationsarbetets fullföljande böra på lämpligt sätt åvägbringas.»

Utskottet.

Då jordbruksutredningen, såsom av det ovanstående framgår, redan tagit under övervägande spörsmålet på vad sätt statsbidrag bör utgå för främjande av jordbrukskooperation på mejerihanterings område, samt jordbruksutredningen vidare förklarar sig vilja till närmare behandling upptaga frågan om statsbidrag för propagandaverksamhet för livsmedelsprodukter, saknas enligt utskottets mening anledning vidtaga åtgärder för att jordbruksutredningen skulle erhålla uppdrag att utreda och framlägga av motionären åsyftade förslag. På grund härav hemställer utskottet,

att motionen II:298 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 16.